

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) แบบแผนการวิจัยที่ใช้คือแบบแผนความสัมพันธ์ (correlation design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเครียดของพยาบาลห้องผ่าตัด ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการทำงานกับความเครียด และศึกษาตัวแปรทำนายของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการทำงานที่ร่วมกันทำนายความเครียดของพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย เป็นพยาบาลประจำการซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดประกอบด้วย พยาบาลห้องผ่าตัดศัลยกรรมทั่วไป จำนวน 14 คน ห้องผ่าตัดศัลยกรรมตกแต่งและระบบทางเดินปัสสาวะ จำนวน 15 คน ห้องผ่าตัดศัลยกรรมประสาท จำนวน 6 คน ห้องผ่าตัดศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์ จำนวน 11 คน ห้องผ่าตัดตา หู คอ และจมูกจำนวน 16 คน ห้องผ่าตัดสูติ-นรีเวชกรรมจำนวน 15 คน ห้องผ่าตัด ศัลยกรรมกุมารฯ จำนวน 4 คน ห้องผ่าตัดศัลยกรรมหัวใจและทรวงอก จำนวน 10 คน ห้องผ่าตัดอุบัติเหตุฉุกเฉิน จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 99 คน (คู่มือปฐมนิเทศ, 2540)

กลุ่มตัวอย่าง เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัด 9 แผนก ซึ่งผู้วิจัยกำหนด

ดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1976 อ้างถึงใน ประกอง วรรณสูตร, 2538) ความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ 5% ($\alpha = .05$) ผลการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 79 คน เพื่อลดการสูญหายของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 80 คน
2. จำแนกขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามอัตราส่วนของแต่ละแผนก ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน

แผนกที่ปฏิบัติงาน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. ห้องผ่าตัดศัลยกรรมทั่วไป	14	11
2. ห้องผ่าตัดศัลยกรรมตกแต่งและระบบทางเดิน ปัสสาวะ	15	12
3. ห้องผ่าตัดศัลยกรรมประสาท	6	5
4. ห้องผ่าตัดศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์	11	9
5. ห้องผ่าตัดตา หู คอ จมูก	16	13
6. ห้องผ่าตัดสูติ-นรีเวชกรรม	15	12
7. ห้องผ่าตัดศัลยกรรมกุมาร	4	3
8. ห้องผ่าตัดศัลยกรรมหัวใจและทรวงอก	10	8
9. ห้องผ่าตัดศัลยกรรมอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน	8	7
	99	80

3. สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากแบบไม่มีการแทนที่ (sampling without replacement) ในแต่ละห้องผ่าตัดให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ จำนวน 80 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย สถานที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อายุ สถานภาพสมรส และการะครอบครัว ลักษณะแบบสอบถามมีทั้งให้เลือกตอบ และเป็นคำถามปลายเปิด มีจำนวนทั้งหมด 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านการทำงาน โดยใช้แบบสอบถามที่ พิมพภา สุขกุล (2535, หน้า 81-89) สร้างขึ้น ซึ่งผ่านการหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม (content validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์พยาบาลจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลด้านศัลยกรรม 3 ท่าน พยาบาลที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัด 2 ท่าน และนักจิตวิทยาจำนวน 2 ท่าน ช่วยตรวจสอบ

แก้ไข และนำมาปรับปรุงส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านการทำงานอยู่ในระดับสูง ($\alpha = .90$) และค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความเครียดอยู่ในระดับสูง ($\alpha = .96$) ในแบบสอบถามมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 81 ข้อ ประกอบด้วย

ลักษณะงาน	24	ข้อ
สภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน	22	ข้อ
สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน	15	ข้อ
การบริหารและการสนับสนุนในหน่วยงาน	20	ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) ลักษณะข้อคำถามประกอบด้วยข้อความที่เป็นทางบวกและทางลบ แต่ละข้อคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วย เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยมาก และเห็นด้วยมากที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความเห็น	ข้อความทางบวก (คะแนน)	ข้อความทางลบ (คะแนน)
ไม่เห็นด้วย	0	4
เห็นด้วยน้อย	1	3
เห็นด้วยปานกลาง	2	2
เห็นด้วยมาก	3	1
เห็นด้วยมากที่สุด	4	0

เกณฑ์การแปลค่าคะแนนความคิดเห็นด้านการงานแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
0 - 0.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่ดี
0.5 - 1.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับพอใช้
1.5 - 2.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับดี
2.5 - 3.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก
3.5 - 4.00	ความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมากที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามประเมินความเครียด โดยใช้แบบประเมินความเครียดที่พิมพ์กา สุขกุล (2535, หน้า 90-94) สร้างขึ้นในแบบสอบถามมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 50 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) แต่ละข้อคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความเห็น	คะแนน
ไม่มีเลย	0
นาน ๆ ครั้ง	1
บ่อย	2
บ่อยมาก	3
บ่อยมากที่สุด	4

เกณฑ์การแปลค่าคะแนนระดับความเครียดแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
0 - 0.49	ความเครียดอยู่ในระดับน้อยที่สุด
0.5 - 1.49	ความเครียดอยู่ในระดับน้อย
1.5 - 2.49	ความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง
2.5 - 3.49	ความเครียดอยู่ในระดับมาก
3.5 - 4.00	ความเครียดอยู่ในระดับมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม 2 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามปัจจัยด้านการทำงาน และแบบสอบถามประเมินความเครียด ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยนำไปทดลองใช้กับพยาบาลประจำการ ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัด โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา จำนวน 15 คนและพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัด โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน รวม 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha)

ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยด้านการทำงานอยู่ในระดับสูง ($\alpha = .82$) และค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความเครียดอยู่ในระดับสูง ($\alpha = .97$)

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้คือ

1. ขออนุญาตจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. ส่งหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย พร้อมด้วยเค้าโครงงานนิพนธ์ และแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

3. ประสานงานหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ซึ่งแจ้ง วัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำรายชื่อของพยาบาลวิชาชีพแต่ละห้องผ่าตัดที่เป็นแหล่งประชากรมาจับฉลากชื่อ เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 1 และทำรายชื่อกลุ่มตัวอย่างในแต่ละห้องผ่าตัด เพื่อมอบแบบสอบถามให้หัวหน้าห้องผ่าตัด เป็นผู้แจก และเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้ง 9 ห้องผ่าตัด รวม 80 ฉบับ ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 – 15 มีนาคม 2545 รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 15 วัน โดยผู้วิจัยติดตามประสานงานกับหัวหน้าห้องผ่าตัดทั้ง 9 แห่ง เพื่อรวบรวมแบบสอบถามคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for window version 9.0 ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 และแยกวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่าง นำมาแจกแจงความถี่ โดยนำเสนอในรูปแบบตารางแสดงจำนวนและร้อยละ
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความถี่เห็นปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านการทำงาน คะแนนความเครียดของแต่ละห้องผ่าตัด
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดของพยาบาลห้องผ่าตัดกับปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านการทำงานของพยาบาลห้องผ่าตัด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) แล้วทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแปลความหมายสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2538, หน้า 111)

ค่าระหว่าง	± 0.70	ถึง	± 1.00	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
ค่าระหว่าง	± 0.30	ถึง	± 0.69	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ค่าระหว่าง	± 0.00	ถึง	± 0.29	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในงานของพยาบาลห้องผ่าตัด ทั้งนี้ ตัวแปรทำนายประกอบด้วย ปัจจัยด้านการทำงาน ได้แก่ ลักษณะงาน สถานภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน การบริหารและการสนับสนุนในหน่วยงาน และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน สถานภาพสมรส ภาระครอบครัว และนำสถานภาพ

สมรสที่เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพมากำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (dummy variables) ชื่อ สถานภาพโสด และคู่ โดยมีสถานภาพสมรส หย่า หย้าย เป็นตัวเปรียบเทียบ โดยใช้สมการถดถอย พหุคูณแบบ ขั้นตอน (stepwise multiple regression)

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University